

מעיון הפרשה

פרשת ויחי תש"פ - גיליון 2

לילדים

סיפורים מדהימים על הרב שטינמן

והציג לפניו את כל צדדי השאלה. שמע רבנו את המקרה והחל לחזור בקול על כל המעלות שבדיקה: "יש פה דירה מצוינת, במקום מעלה, מוארת, מרוסנת, במחיר מציאה, ואם לא תקנו אותה פעת - המחיר נדאי יעלה", כך אמר, אף אז נעצר ולאחר מספר שניות המשיך: "אבל איך אפשר לדקר את לבה של חברה מבגרת? איך אפשר לצער???" השאלה נותרה בתלל האויר, כששוב נשמע קולו השקט של הרב: "אני מציע שתמחרו ולא תקנו את הדירה, שהחברה לא תצטער..."

קבלו המתנים את דעת רבנו ונרדו מן ההצעה. מאז החליטו להתפלל ולגסות לעזר לאותן אצויות, שתמצאנה את זיוגן. תוך כדי כך העלו רעיון לקנות בכל זאת את הדירה ולהשפיר אותה עד שאותן בנות התארכנה, ואכן - לזאת הסכים רבנו. בליל גשואי הזוג התבשרו כי אותה אחות מבגרת התארכה, כעבור זמן קצר התארכה גם האחות השנייה, והזוג הגיע לבסוף להתגורר בעצמו בדירה מקבלי שהצרכו להשפיר אותה. כששמע זאת רבנו אמר: "מעולם לא ראיתי אדם שומר והפסיד מקדו!!!"

אחד האברכים בעיר בני ברק ארס את בתו בשעה טובה ומצלחת. אבי הפלה החל בחפושים אחר דירה לזוג, והנה נודע לו באקראי על דירה בבני ברק שעומדת למכירה במחיר מציאה. הדירה מיד מצאה סן בעיניו במעלותיה הרבות, ובעיקר - בסכום הנמוך שדרשו בעבורה. הוא קרא למתנו שהתלהב אף הוא מן המציאה שנקרתה לידיהם, ומיד קראו לפלה, שתבסן את הדירה לפני שישגרו את העסקה המצלחת ונתמחו חוזה. הגיעה הבת אל הדירה, בדקה את התנאים ואת מצב המטבח, ומיד הביעה אף היא את התפעלותה הרבה, אלא שאז פנתה לאביה ובשקט ספרה לו על חששה, כי עלולה להיות כאן בעיה: שהלא בבגון הזה, קומה אחת מפתח לדירה המבגרת, מתגוררת חברה לפתה שעדן לא זכתה להנשא, ולא זו בלבד, אלא שבביתה ישנה אחות מבגרת שגם היא לא מצאה עדין את זיוגה. "איך אוכל לגור פה עם בעלי השרי, כשכל פעם שצא עלולה החברה לראות אותי, וזה עלול לדקר את נשמתה ולגרם לה צער רב?" שאלה. שמע האב את השאלה, והלך לביתו של רבי חיים קניבסקי לשאל את דעתו.

כששמע זאת רבי חיים אמר: "זו שאלה קשה, צריך ללכת לשאל את הרב שטיינמן." מהר אבי הפלה, הגיע לרבנו אחת שאלתי- הרב ארז חזני

אלקים חשבה לטבה (בראשית נ', כ')

לי, וחשלה לי על גבי הנליה המצרפת פתח מחילה, ואולי ירחמו עלי מהשמים. בכנותי לכתוב לו בחורה כי אני מוחל לו בלב שלם על כל מעללי, אלא, שהוא צריך למקוב שטרות רבים של כסף כדמי פייס, ואיני יודע אם רשאי אני לקחת את הכסף; הלא תמיד חשבתי שאני אסיר תודה לתלמיד הנה, כאמור, ואם כן שפא עלי לשלוח לו את הכסף בחורה?

חשובה: בסוף פרשת ויחי (בראשית פרק נ'). מתחננים אחי יוסף אליו שישלח להם על חטאתם כלפיו: "אנא שא נא פשע אחיך וחטאתם כי רעה נמלוך... ויפלו לפניו ויאמרו הנונו לך לעבדים". משיב להם יוסף: "אל תיראו... ואמת חשבתי עלי רעה, אלקים חשבה לטבה, למען עשה כיום הזה להחית עם רב." מבאר האור החיים הקדוש: אמנם אמת חשבתי וחמתי לעשות לי רע, אבל "אלקים חשבה לטבה" - והרי זה זוכה למתפונ להמית את חברו על ידי הנחת סם-המוות (רעל) בתוך משקהו, ולבסוף נתברר שאין זה סם-המוות, אלא יין משבח עתיקי-ימין... ועל זאת - מסיים האור החיים - מוזג הכוס אינו נוקק לכפרה, כיון שבסופו של דבר נתברר שלא עשה לחברו רעה אלא טובה. ולכן גם אחי יוסף אינם יוקנים לכפרה, כי למעשה נרמו לו טובה גדולה. לאור הדברים, היה מקום למעון שגם בענייני הפונע אינו נוקק למחילה (על כל פנים על החטא של בין אדם לחברו), כי החבר שצמחה מוכה עצומה לחברו ולכללי ישראל מחמת אותה פגיעה, כשם שאצל יוסף התנבלות האחים נרמה לטובה.

אולם, יותר נראה שאין לרמות בין שני המקרים, משום שפרשת מכירת יוסף התנהלה כלה על פי "נבואה אלקית" - הקב"ה נכלל את כל מהלך הירידה למצרים באפן זה, כי ראויים היו אבותינו ליד למצרים בשלשלאות של ברזל, אלא "שעשה הקב"ה כפה עליו", וירד יוסף תחלה, וכך ירדו כלם למצרים בכבוד גדול (שבב פ"ט): ילקום תהלים תחט"ג). ומכילא נתן לומר על כך: "אלקים חשבה לטבה". מה שאין כן בשאלתנו, שהפונע עבר עברות חמורות מאד, להפך מצוי האלקים, ובדאי נוקק לסליחה וכפרה. ולכן, מן הדיו, פשיטא שרשאי התלמיד חכם לקבל את הכסף. אמנם, מפרת חסידות - ראוי להשיב לאיש את הכסף, כי על כל פנים בסבתו התנבל הדבר ונכה התפונ לחי עולם (הוא ובני משפחתו), ויש מקום להפיר לו טובה על כך.

לסכום: מן הדיו אין צריך להשיב את הכסף, אלא רק מפרת חסידות.

תלמיד חכם מפלג הגיע אל הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, ובפיו הספור המפלא הבא: נולדתי להורים חלונים, ומסבב הדברים למדתי במוסד חינוך חלוני. כשהייתי בבתה ח', קנא בי מאד אחד מילדי הכמה, והחלים לעשות עלי חרם כחתי. בהיותי מנהיג הכמה, ציחו כלם לדבריו. לא היה תלמיד אחד שדבר עמי, אפלו שלום או בקר טוב לא אמרו לי. ישבתי לבדי בפנת הכמה, מנכר, מנדה, מקצה מחמת מאוס. גם בהפסקות התרחקו מפני כלם. לא נתן לחאר במלים את שעבר עלי. הייתי במצב נפשי נורא, גלבי נפער פצע עלא הפטיק לדמם, והחלמתי שלא אדרוך יותר בבית הספר. הורי היו אובדי עצות. בתחלה חשבו לרשום אותי לבית ספר ממלכתי אחר, אף שוב חששו, שמחמת האפי החלש שלי, יתעללו בי שוב. לבסוף החליטו, לבית ברירה, להכניס אותי לתלמוד-תורה מסים בעירנו, עם מחנכים לדרך ארץ ואהבת האולת באפן מיוחד. הורי אמנם נהלו בית שעדין היה חלוני לגמרי, אף בכל זאת רשמו אותי למוסד התורני, בתקנה שעשם ישמפר מצבי הנפשי. מהיום הראשון בתלמוד-תורה, התחבבתי על כל חברי הכמה. מעמדי בחברה היה מצין, וגם המלמד התייחס אלי ממש כאילו הייתי בנו... מסבב הדברים, בתחלה התקשיתי ללמוד גמרא, אף עם הזמן קלטתי היטב את הסוגיות, עד שהתאהבתי לגמרי בלמוד הגמרא... לאחר סיום למודי בתלמוד-תורה, המשכתי לאחת הישיבות המצוינות... (כאמור, כיום אותו ילד הפך לתלמיד חכם מפלג). כמוכן שאם גם שאר בני משפחתי התחילו לשמור תורה ומצוות, עד שביתנו עבר מהפך של ממש, מבית ללא שום סממן דתי - לבית של תורה!

במשך השנים הרבות שחלפו, פעמים רבות עלו בלבי הזכרונות הקשים מהעבר, ובעקר דמותו של אותו תלמיד חסר-לב שהתעלל בי בצורה האכזרית ביותר, אף עם זאת, לא הפסקתי להודות לה' יתברך על כך - שכן אלוכל אותו נער - מי יודע היכן הייתי היום; הן כל כניסתי לעולמך של תורה, והפיכת משפחתי למשפחה חרדית, לא היחה אלא בסבתו... והנה, ביום בהיר אחד התקבל אצלי מקוב ספוג בדמעות. הודעתי לראות שעל החתום היה לא אחר מאשר... אותו תלמיד פונעו במכתבו ספר: "עובדים עלי יסורים קשים... לאחונה החחלתי להתקרב ליהדות, וכשפניתי שחדר מצדיקי הדור לברכה וישועה, תגובתו היחה: "כדאי שתבדק טוב אם לא פונעו במישהו בעבר...". כמוכן שלא הייתי צריך לחשוב הרבה, מיד נזכרתי בכך... פעת אני מחחן שחשלה

